

שומרי משמרת הקודש

גיליון
קכ"ו

תמוז תשפ"ה

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני 'מורא מקדש' ותפילה - ישיבת טל תורה

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר!
שלום וברכה

היה זה בשמחת שבע ברכות שהזדמן לנו להשתתף יחד, שמחה שנערכה ע"י אחד הידידים לבן משפחתו. במקום, התכבד אחד האורחים איש נכבד ונושא פנים לשאת דברים לכבוד המאורע. תוך כדי נאומי של האיש, עולים רחשושים מתוך הציבור, תופעה מבישה של חוסר דרך ארץ, די מצויה לצערנו. לאחר כמה ניסיונות של השתקה שלא צלחו, נשמעו דפיקות עזות על השולחן, פניהם של הנוכחים הופנו בהפתעה לכיוון הקולות. ואז זה קרה...

זעקת בקול רם - 'בושה וחרפה, עומד כאן תלמיד חכם מופלג ונושא דברים לכבוד השמחה ולכבוד החתן, איפה הדרך ארץ...?' המחאה פעלה, ייתכן שההלם וההפתעה גרמו לזה, כך או כך, על אחר פסקו הלחשושים והשקט עמד על כנו עד תום הדרשה. אומר לך את תחושותי, הערצתי אותך בהערצה גבוהה באותם רגעים, על האומץ והעוצמה שהיו לך שלא ליבוש ולא לירא, למחות בכל תוקף על כבוד התורה, כבוד תלמיד חכם, טוב מאוד עשית, אכן כך צריך להיות.

מאידך, צפה ועלתה בראשי מחשבה אודות מצב די דומה, המקרה היה בעבר הלא רחוק.

בבית המדרש שאנו מתפללים בו יום יום, היו רחישות של דיבורים מבין כמה מהנוכחים תוך כדי התפילה.

אחד המתפללים, אתה יודע למי אני מתכוון, לבש עוז קנאה, דפק בחוזקה על השולחן וצעק שקט, כאן לא מדברים בשעת התפילה. התגובה הנועזת והדימה את המשוחחים, הפעולה הועילה והם שתקו כל שעת התפילה.

לאחר התפילה, ניגשת לאותו מוחה והערת לו, כי גם אם הוא צודק שאסור לדבר בשעת התפילה ויש למחות בעוברים על כך, בכל זאת אויל לא כדאי היה לפגוע ולהעליב כך את אותם מדברים ולביישם ברבים.

בלבי תוהה אני, מה ההבדל בין שני המקרים, לא עבר מהסיפור הראשון זמן רב, והנה אתה עצמך נהגת בדיוק באותה צורה.

האם לא שווה למחות על כבוד שמייים לפחות כמו מחאה על כבוד בשר ודם? בחז"ל מובאת הקובלנה של הקב"ה במאורעות שונות - 'בכבודי לא מחיתם על כבודו של בשר ודם מחיתם...' קח נא את הדברים לתשומת לבך.

זכור היטב גם אם דבריי לא יכנסו באוזני הנוכחים, ראשית, אינך יכול להיות בטוח שדבריי לא יישמעו, גם אלה שבעבר זלזלו, ייתכן מאוד שעת יקבלו את הדברים, בנוסף לכך, השפעת המחאה תהיה גם על הנוכחים האחרים לבל ייכשלו בעתיד בחטא כה חמור של חילול כבוד שמייים ברבים רח"ל, מלבד זאת, גם אם לבסוף לא הועלת מאומה, אתה את חובתך מלאת ושכרך מרובה מן השמיים.

הדברים נוגעים לתקופה זו, חודש תמוז.

באותו מעשה מביש, בו ישראל נכשלו בחטא עגל הזהב, בני שבט לוי עמד בעוז ותעצמות ומחו והתרו בכל החושים, לאחר מכן הלכו אחר קריאת משה רבינו מ' לה' אלי, הגם שלא הועילו במחאתם, אך בכך זכו להיות משרתי ה' בעבודת המשכן, אלה שלא מחו קיבלו את עונשם זה בבה וזה בכה.

עצם הפעולה שאדם עושה למען כבוד שמייים, פועלת ומשפיעה על אחרים, גם אם לא, היא פועלת על האדם עצמו, בפעולה זו הוא מחזק בנפשו את ההליכה אחרי הצד הנכון למען כבוד שמו יתברך.

מאחל לך בכל לך שיהיו תמיד מעשיך רצויים לשם שמייים ותזכה להיות ממזכי הרבים לשומרם מחילול כבוד ה' ולהרבות כבוד שמייים.

עלה והצלח

מאחל בכל לב
ידידך ומוקירך

דברים אחדים

וישם בלבנו אהבתו ויראתו

לבליתי הקריב את קרבן ה' במעבדו ופסח שני, עם ישראל הולך ונוסע תמיד על פי ה', נפלא ונהדר.

אך בהמשך מתעוררים רגשי דאבון ומרירות לב לנוכח המאורעות שלאחריהם בשינוי עצום מן הקצה אל הקצה - מתאוננים, העם המתאונים וקברות התאוה, מעשה המרגלים ובעקבותיהם עיכוב כל ישראל במדבר ארבעים שנה, מעשה קרח והנספחים אליו, מי מריבה, דיבורים קשים נגד ה' ומשה רבינו, בעקבות כך הנחשים השרפים, מעשה שיטנים והמגפה לכ"ד אלף מישראל, הלב נדהם ומשתורם לתרחישים המחרידים בזה אחר זה.

נאמר בשם צדיקים, אימתי חלה התפנית, מה ארע שהכיוון השתנה אל ההיפך הגמור, כל אלו החלו לאחר - ויסעו מהר ה', על תרחיש זה העבירו חז"ל ביקורת באומרים שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמה ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמך משם מפני שהוא הר ה' (עי' רמב"ן פר' בהעלותך).

הוא אומר, הניתוק מהר סיני וממשמעותו - קבלת עול תורה ומצוות השי"ת, היא הגורמת ומביאה להיזדרדות החמורה להגיע לכל אותם מעשים מזויזים שבחלקם לא הושלמו תיקונם עד היום הזה.

הדור הראשון מלמדנו ומאלפנו תוצאות חיים והפקת לקח טוב - בכל שנה שנה מתחדש מעמד הר סיני וקבלת התורה, המעמד האדיר בו נשבענו ואנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים באהבה ויראה, מוטל עלינו לנצור בלבנו ולשמור את הקודש לבל נתתק ח"ו ולבליתי נחמוק חלילה מהחובה המוטלת עלינו, שלא ננהג כתינוק בורח.

אומנם, לא יקל אדם את ראשו אם נכשל ומעד, בתואנת שוא - הלא בין כה נפלאי ונפלאותי, מה לי להירדם שוב, בעת שעולים הרהורים טורדניים אלו, ישכיל להבין כי אך עצת היצר ותחבולותיו בוקעים מתוך מחשבות ייאוש ורפינוי אלו, להרפות ולהפיל את האדם ולהרחיקו לגמרי מהר ה'.

ביום מתן תורה - 'יום חתונתו', קבלנו כוחות אדירים של יראת שמיים ואהבת ה', אחד המקומות הבולטים ביותר לחיזוק האהבה והיראה - שעת התפילה בכבוד ראש ובשמירה בזהירות מכל שיחה ומכל דבר המפריע וסותר את קדושת התפילה, גם אם קרה וה' שלום בית' התערער במקצת, זה הזמן לחזק ולתקן מיד את בדק הבית, שלא להזניח ח"ו את המתנה הגדולה שקבלנו אך לפני שבועות ספורים, קבלת התורה ומצוות ה', יהי חלקנו עם השומרים.

זמן לא רב עבר מיום נישואיו של חזקי.

שבועות רבות של הכנה קדמו ליום השמחה הגדולה, הן מצד החתן והכלה, הן מצד המחותנים, גם הידידים והקרובים, כולם נתנו את חלקם בהכנות כבירות לקראת היום הגדול.

שמחת החתונה אירעה ברוב פאר והדר באחת האולמות המפוארות והיוקרתיות, הוזמנו אורחים רמי מעלה רבים שכיבדו את המעמד בהשתתפותם, החתן והכלה קרנו מאושר, המחותנים קיבלו את האורחים בשמחה ובחדות, בני המשפחה, הקרובים והידידים שמחו ושימחו, בסיום המאורע הבינו כולם את שביעות רצונם, האירוע היה מושלם בכל קנה מידה.

כמה שבועות לאחר סיום השבע ברכות, החגיגות הנהדרות הסתיימו, חזקי החל את החיים החדשים, בחושי החדים הבחין ר' ברוך לייב אביו של חזקי כי משהו אינו כשורה, ה' שלום בית' לא נראה מהמצוינים כל כך, הוא ייחל וציפה עבור חזקי חיים מאושרים וטובים יותר, תחושות של אב מסור ואוהב ריחשו בלבו כי יש להזמין את חזקי לשיחה דחופה בטרם יאחרו את המועד ח"ו.

ר' ברוך לייב פנה לחזקי ישירות - לטובתך, אנא ממך שפר את מעשיך, נהג באחריות, שום טיעון ואף ההגיוני ביותר לא יהיה עילה מוצדקת דיה למקרה חלילה של... אני מדבר אתך בצורה הכי ברורה, בלבי חש אני כי מחובתי להתירע מראש, הלאו ראיית מה קרה עם אחיך הגדול לאחר מקרים כגון אלו... אין צורך לפרט איך זה הסתיים, הנך זוכר זאת היטב... אומנם לאחר תקופה ולאחר מאמצים אדירים הצלחנו ליצב מעט את המצב, אך מדוע שגם אתה חלילה תעבור תהליך דומה, שמור על עצמך ועצור את ההתדרדרות מבעוד מועד.

בתקופה זו נמצאים אנו בשבועות הסמוכים ליום הגדול, קדם לו הכנה מרובה בת שבעה שבועות תמימות, כה הרבה ייחלנו וקווינו, ציפינו וחיכנו אליו, הלא הוא יום חגנו - זמן מתן תורתנו, חידוש קבלת עול תורה ומצוות, בתפילה משולבת יחד על הארת הלב והעיניים בתורתנו, התפללנו ושיעונו מעומק לבנו על אהבת ה' ויראת שמים, הוא יפתח ליבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו, בתחינות רבות פנינו אל הקב"ה בהשתפכות הנפש שיחננו ויאר עינינו בתורתו וידבק לבנו במצוותיו ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמו, הלא לכך תאוהו נפשנו.

נשכיל נביט ונתבונן אל שנות דור, דור מקבלי התורה, על אף שברור מעל כל ספק שאין בידינו את כלי המידה לשרטט נכונה את רום דרגתם ושגב קדושתם, מכל מקום את הכתוב בתורה ואת מה שהורו לנו חז"ל עלינו ללמוד ולהפיק ממנו תוצאות חיים ולקח טוב.

לאחר שהמתינו כארבעים יום הגיע השטן ובלבל דעתם עד שעשו מה שעשו, 'עד שְהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדֵּי נֶתַח יְיָחוּ' וכביטוי הנקב של חז"ל למעשה הנורא - 'עלובה כלה וכו' (שבת פ"ח).

כשאנחנו עומדים לאחר חג מתן תורה ומעמד הר סיני המתחדשים בכל שנה ושנה, עלינו ללמוד להיזהר ולהישמר היטב לבל להיכשל ולסור מן הדרך הטובה שבחרנו בה, קיום תורה ומצוות מתוך יראת ה' טהורה.

ומכאן נצא בסקירה אחר פרשיות התורה הנקראות בתקופה זו.

הפרשיות הראשונות שאנו קוראים לאחר מתן תורה - פר' נשא ופר' בהעלותך, מה טוב ומה נעים לראות במעלתם וקדושתם של ישראל, עבודת הקודש של הלויים שלוחי ישראל, חנוכת המשכן, השתוקקות לעבודת ה' - 'לְמַה נִגְרַע

חֲזָקוּ וַיֵּאמְרָא לְכַבֵּכְתּוּ
הַאֲזַכְרַת

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל צדיקי הדורות זי"ע

ויעתר יצחק לה'

עבודות והנהגות בעבודת התפילה, אמרות טהורות מעוררות לב ונפש בענייני תפילה ומורא מקדש, מאת

כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי יצחק אייזיק זי"ע

בעל 'נחל יצחק' מזוטשקא

ליומא דהילולא - י"ד תמוז - תש"ס

מלוקט: ספר 'נחל יצחק' עה"ת ומועדים, גיליון 'נחל אדניך', קונטרס 'באר יצחק'.
התורה והברכה ותש"ח לרה"ח אברהם אביש ראזענבוים שליט"א על הגשת הדברים לדפוס

עבודת עבודה ללא ליאות

ועבדתם את ה' אלוהיכם - לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם... הידיים הגדולות מכסות עדיין את העיניים הקדושות, המצטעפות בדוק של ראה ואהבה בקבלת עול מלכות שמים. הגוף הק' עומד מניע, ובשפתיים דולקות לואט הרבי את המילים שמאיינות את כל מהותו, ואת תמצית הליכותיו והנהגותיו על רגל אחת. ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, "עבודת ה' בכל לב ונפש" - זה אשר ראינו אצל מרן רבינו הקדוש ה' נחל יצחק זי"ע. אם בעבודת ה' זהו תפילה עת עמד לפני קונו בסלודין ויפלל, כמלאך כהן משרת, בכוחות על טבעיים ועל אנושיים ופניו בוערות כלפי אש. ואם בכל לב ובכל נפש נמליכו ונייחדו, המלכת השי"ת וייחודו על כל זיו ותנועה ועל כל ניע איבר שיהא רק לכבודו ית"ש, הן בעבודת האכילה בעיניים עצומות ובדבקות עצומה. והן בשכבו על יצועו כשעיניו הק' מעפעפות בריכוז עצום, ושפתיו ממלמלות בדבקות "הריני עושה את עצמי מרכבה לשכינה", ומחשבתו הק' משוטטת בעולמות נעלים.

עבודת התפילה בכח על אנושי

עבודת התפילה של רבינו מן המופלאות הייתה. מחזה בלי יאומן הוא לראות יחיד בשנות התשעים לחייו עומד בתפילה, "עומד" כמדורשו וכפשוטו. זעקת הלב נשמעת מגורנו, ובעקשנות וכח ברזל עומד ומתפלל בקול גדול ונעים. ועליו אמר כ"ק רבינו הנזר דוד זי"ע, שעל אביו הק' אפשר לומר הפסוק "ואני תפילתי". איש תפילה היה במהותו. זכורני פעם אחת בשנותיו המאוחרות של רבינו זי"ע, לפני יום הכיפורים אמר הרופא לרבינו שאסור עליו לצום כלל. רבינו הבהיר לרופא ולמקורביו שזה לא בא בחשבון כלל. אך לאח"כ הגיע הרב חנני צוקל הי' ואמר, שאפשר לסדר להתקין מחט לפני יוה"ק, וביוה"כ ליתן עירי נזולים, וזה שפיר עפ"י הלכה ועפ"י רפואה. הוחלט שהר"ר בנימין פרידמן שיח"י יבוא להתקין המחט לפני יוה"ק, וכמו"כ יבוא ביוה"ק בשעה חמש לפנות בוקר ליתן העירוי. הר' בנימין ביקשני שאהיה גם באותה שעה בבית רבינו ע"מ לסייע בעדו. בהגיענו לרבינו בשעה המיועדת, הפשיל רבינו את זרועו, והנה ראינו שהמחט ניתקה ממקומה ויצאה. כאן כבר אמר רבינו, "חובל! ביוה"ק! חס ושלום! מן השמים סיבבו כך!" הר' פרידמן ניסה לומר לרבינו שאם כן אל לו לצום, אך רבינו רק חייך ופטרנו לשלום.

לאחמ"כ חזרתי לביהמ"ד, דלת החדר היתה פתוחה מעט, ושמעתי איך רבינו מעביר את סדר התפילה במשך כשעה ומחצה במתיקות שאין דומה לה, ובהתלהבות ורשפי אש קודש. באותה שנה עבר רבינו לפני התיבה כל התפילות, ואיני זוכר מתקנות גדולה בתפילות יוה"ק יותר מבשנה זו. הרבי התפלל בעמידה כל התפילות בקול נעים וחזק ובמתיקות מדבש לפי. במוצאי יוה"ק הגיע הרופא לשאול בשלומי של רבינו, ושאל האם קיימו הוראותיו. בבת שחוק סיפרתי לו שרבינו צם כל היום, ועבר לפני התיבה בכל התפילות. הרופא השתומם ומתוך כעס ותרעומת גער בי, "איני יודע מה הבאתם אותי לפה, אין לי לה לעזור לו, אני רופא לבני אדם, לא למלאכים..."

תפילה במתיקות כמנוח מעות

אגב הכי אציין, על הוראה מפליאה שנתן לי רבינו בעניין התפילה עמו. היה זה בהקפזה שבה החליט רבינו לגיש לעמוד בעצמו בכל התפילות. את העונג של תפילות אלו של ימי החול א"א לשכוח. רבינו התפלל במתיקות וכמונה מעות. לא היה מקרה בעולם שרבינו מיהר בתפילתו מחמת איזה סיבה שהיא. אחר תקופה מתה עלי אמי ע"ה, ואחר שקמתי מהשבעה שאלתי לפי רבינו מה לעשות, והאם לילך להתפלל במקום אחר. רבינו מחה וציוה שאתפלל לפני התיבה במניינו, אך אמר לי שכאשר מחמת חיוב אחר גיש הוראה לעמוד, שלא אלך להתפלל במקום אחר.

הי שמבזה בית ה' אין לו רשות להיכנס

והנה יש אכזריים על עצמם שחוטאים ולא מצטערים על חטאיהם ולא נותנים לב לבקש רחמים על עצמם ר"ל ובשעה שיכולים לבקש רחמים על עצמם בשעת התפילה לה' הם מוסיפים לחטוא ר"ל בקלות ראש ודברים בטלים ואסורים ר"ל וגם כשאסור להפסיק ר"ל ולא זו בלבד, אלא שכבר התחילו לחלום נגד דבורי משרים שממורידים לא להפריע את המתפללים לה' וגוערים עליהם בגזיפה ר"ל כאילו הדורשי השם הם החוטאים ח"ו. והנה אמרו רז"ל (שבת נ"ד): כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו, נתפס על אנשי עירו, בכל העולם כולו, נתפס על כל העולם כולו וכו', ולפי זה נמצא שהאחריות עלי, שהחייב למחות בכל האפשרויות, ואע"פ שחשבתי לא להרבות מחלוקת, אבל הניסיון מוכיח שההכרח לצאת במלחמה לכבוד הבורא עולם ברוך הוא וברוך שמו.

ואני מצטער מאוד על חטאי עוני ופשעי בכלל ובפרט בענייני חיוב זה לבטל הקלות ראש בבית הכנסת שלי בשעת התפילה להבורא עולם ב"ה וב"ש... אני מרביץ בקול ה' בכוח, אין זה כי אם ביטאליים, לא מקום הפקרות ח"ו ולא מקום מחלוקת ח"ו. כאן הוא מקום קדוש לתורה ולתפילה ולעבודת הבורא ברוך הוא, וכל איש ישראל שבא להתקרב לדרכי התורה והיראה מקובלים בכל הכבוד, וכל מי שבא ומבזה כבוד ה' ר"ל, אין לו רשות להיכנס כי ה' מלך ה' מלך ה' למלך ה' לעולם ועד. והיה ה' למלך על כל הארץ עדי עד אמן וקמו. אך הרגילתי עד היום לדבר בתפילה, חייבים עתה לקבל תשובה שכל אחד ישנה מקומו ולא ישבו עוד יחד, כדי לבטל המנהג הרע, ולמה נגרע משאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שאין מדברים בתפילה, ובודאי תפילות מקובלות יותר ונזכה גם אנחנו לכך.

דברי הדורש טוב לעמו, ודובר שלום לכל ודעו **מתוך פתח חזקת השכתב, לחלות בביהמ"ד כמו ההנהגה בבית הכנסת, כך גם החינוך בביתו** מה טבו אהל"ק יעקב משכנתי ישראלי אהל"ק יעקב - הבית הפרטי של כל אחד, משכנתי ישראלי - בתי כנסיות ובתי מדרשות, כל הטהרה והברכה שביא האדם אל ביתו, הוא מבתי מדרשות, והיוני אש משאית בביתו ד"ל ללמוד ולהתפלל בכוונה טהורה, מאשית הקדושה לביתו, כאשר בניו הולכים עמו לביהמ"ד לומדים הימנו התנהגות טובה, ולא כאלו הריקים אשר מדברים בתפילה והורסים את גרדי המקדש מעט. ע"כ הורסים גם את אהל"ק יעקב שבתם אינו מתנהג כראוי, נרמז כאן שישגיח על הנהגות בביהמ"ד וימשיך ע"ז לביתו כל ההשפעות הטובות וחינוך בניו.

זהירות במורא מקדש גורם השראת השכינה בשלימות

וע"ז לי מקדש ששכנתי בתוכי, יומא הכתוב 'וע"ז לי מקדש' - שיש לקיים מורא מקדש מעט, והוא שנייה שלא לזלזל ח"ו בקדושת בית הכנסת שגם הוא מקום השראת השכינה, וכאשר האדם מקיים מורא מקדש מעט, שלא לדבר לו לדברי חולין וק"ו בשעת התפילה וקריאת התורה, ע"ז זה גורם שהיה - 'ששכנתי בתוכי' בשלימות.

דומה כמכניס עפר במאפה שנותן למלך

כשאדם נעמד בתפילה הוא מאמין באמונה בהש"ת ומודה שהכל מאתו ורק הוא יכול לעזור לו, ובוודאי צריך להתאמץ שתהיה התפילה זכה וברה בלי שום מחשבת פסול חלילה, ועל כל פנים מצדו שיתדל שלא יעשה בידים שום הפסק ע"י דיבור בטל וכדו' ח"ו, והרי זה דומה למי שמתכנס עפר בתוך האופס טוב שנותן למלך במתנה, והוא בושה וכלימה.

עיקר התפילה להשיח כאבא אל השי"ת

יצא יצחק לשונן בשדה, קראו לתפילה בלשון 'שיחה', כי עיקר התפילה הוא לשוחח עם הרבש"ע, להשיח כאבא הן בשמיות וכל שכן ברוחניות, לבקש כח וגבורה להיות כובש את יצרו, והשי"ת הרי שומע תפילות כל פה ממש, בלי יוצא מן הכלל... וכיון שהתפילה נקראת שחה ממילא צריך שומעיה תפילות מעומק הלב וכוונה ראויה, כדרך המשחיש לבבו, ויעקר גדול להיות מתפלל על צער השכינה הקדושה שמצטערת בצרתו, ולא על צערו הפרטי שעליו יכול להיות טקטור ויעיבו בבי"ש של מעלה, משא"כ אם מתפלל לכבוד שמים, אין שום שטן ופגע רע יכול לעכב מאומה.

ועוד עיקר גדול, להיות מאמין בכח התפילה, כי מלבד שאמונה הוא מצות עשה מן התורה

Portrait of a religious leader, likely a Hasidic Rebbe, wearing a tall black hat and a white garment.

(ס'ה"מ להרמב"ם מ"ע א') ומוסיף זכות להיות נענה, הנה אמונה היא לשון המשכה כמבואר בספר ק"ק, וע"י האמונה ממשיך השפע למלמעלה למטה.

אנו מתפללים כי הקב"ה רוצה את ישועתנו

קטנתי מכל החסידים ומכל האמת וגו', יש לפרש דיעקב אבינו ע"ה אמר לפני השי"ת הגם משעז עמלי 'קטנתי' ואיני ראוי לדבר, שכבר עשית עמדי חסידים טובים בלי שיעור, אמנם אני מבקש 'היצלני' מפני ש'אתה אמת ה'יטב איטיב עמך', וכדי שיתקיים דברך, למענך עשה עמדי חסד, וכן הדרך לעזור רחמים תמיד, לבקש למען שמו יתברך, כי השי"ת רוצה להיטיב, וכאשר ביארנו בכוונת הבקשות בשמונה עשרה שמסתיימות בשבח השי"ת כגון בבקשת 'רפאנו' כי אל מלך רופא נפלא וכו', להכוונה בזה הוא מה שאין אנו רוצים שנתח' ח"ו מרצון העליון, כי הוא יתברך הוא בעצם ורפא נאמן ורחמן ורצונו הטוב הוא שניוועש, רק שאנו לא נעכב ע"י מעשינו.

יחשוב שמסר הכל להקב"ה ובהו ממשיך הישועה

ואחר שהתפלל האדם על מצבו, הנה בזה מסר הכל להשי"ת, והרי זה כאומר 'מעתה הצרה הוא שלך והישועה שלך', וכשמשיג זאת בדרתו זה עצמו כבר הישועה, וע"ז הוא ממשיך הישועה בהתגלות, וזה שאמר הכתוב 'השליך על ה' יתברך והוא יצילך' שעי' שתשליך כל יתברך על ה' ממילא נעשה העניין צורך גבוה, וממילא 'הוא יצילך'.

גורם אש הישועה מוכנה לבוא צריך תפילה ע"ז

וע"ז משה א"ל ה' וגו', רואים אנו בכל המכות, שמשה רבינו התפלל אחר כל מכה ומכה שסידרה השי"ת מעל פרעה ועבדיו, וצריך ביאור, כי הרי מעיקרה היה מוכן הדבר שתהייה עשר מכות למצרים, וכל מכה היתה מעיקרה על משך זמן קצוב, ואמאי הוצרך משה רבינו להתפלל אחר כל מכה בנפרד, אכן הלימוד מזה, שאע"פ שהישועה מוכנת לבוא מכל מקום צריך לעלות לשמים תפילה על הענין הזה מן האדם הנצרך לישועה זו.

והשי"ת שומע תפילות כל פה ומקבל כל תפילה ברחמים, ועל כל דבר קטן או גדול צריך לפנות אל השי"ת, וכמו' שכתוב 'בקשו פניו תמיד', וה' יענו ביום מקדש אמן כן יהי רצון, (וסיים רבינו, אין אני רוצה להוסיף על זה כלום, כדי שישאר חוק קדוש עניין חשוב זה דייקא).

תפילה בקול רם - נחת רוח להשי"ת

ונשמע קולו בנאו אל הקדש, הרמז בזה, שכאשר האדם לעבודת הקדש בתורה ובתפילה, צריך להיות נשמע קולו, קול ה' בהדר, כי יש נחת רוח להבורא ברוך הוא משמיעת קולם של ישראל בעת עבודתם, ולכן אצל אהרן הכהן ע"ה שעבד את הבורא' ה' בעבודת הקרבנות, ובעבודה זו אין השמעת קול, נתקן לו שיהיה נשמע קולו ע"י פעמוני המעיל, כדי להשלים את הנחת רוח לפני השי"ת, להיות עבודת הקרבנות ג"כ בבחינת קול הנשמע למרחוק.

ועתה בעיונותיו הרבים שחבר בית המקדש ואין לנו לא כהן גדול ולא מעיל ופעמוניו, הנה כל אחד ואחד מיישראל הוא בחי' כהן משרת לפני ה', וצריך להשלים נחת רוח של קולות הפעמונים ע"י עבודת התפילה בקול רם, וע"י איתעורותו ולתתא נעשה איתעורות דלעילא שיהיה נשמע במרומים קול התורה וקול התפילה של ישראל, שזהו נחת רוח הגדול של אבינו שבשמים, כל ע"ז יומתקו כל האדנים מעל כל עדת ישראל ויומשך שפע קודש לבני ישראל, שזהו ג"כ נחת רוח של אבינו שבשמים.

מתנה טובה ושמה תפילה להשיג כל דבר רחוק

לא בשמים הוא וגו', ולא מעבר לים הוא וגו', כי קרוב אליך הדבר מאד בפ"ק ובלבד לעשותו. השי"ת נתן לנו את המתנה היקרה והיא 'התפילה', שעל כל דבר שאנו מבקשים נוכל להשיג נפשנו בתפילה לפני אדון כל, והוא יתברך שומע תפילות כל פה, וקורב ה' לכל אשר יקראוהו באמת ואת שוועתם ישמע ויושיעם, ולכן כל דבר שגורא לנו רחוק מאוד, כאילו הוא בשמים או מעבר לים שנוכל להשיג זאת, לאמיתו של דבר הוא קרוב מאוד, שע"י שנתפלל אל השי"ת בפ"ק ובלבד, כל מתוך שפיתח הלב, נוכל לקשטו.

אכן כדי לזכות לתפילה זכה ונקייה, היו חסידים ראשונים שהיו שעה אחת לפני התפילה, והיו מתפללים אז תפילה קודם התפילה שיוכל לכוונת הלב התפילה, ואמרו' [הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא] זי"ע היה רגיל לומר שתפילה טובה בכוונה היא מתנה מאת הבורא, והשי"ת נותנה למי שמתחנן על זה.

במידה נכונה

מבט אל התפילה

זוויות ראייה שונות על ענייני התפילה

שאתה עושה זאת בחכמה ובתבונה, אתה לא פונה אליהם ישירות ולא מבטל לכיוונם, אתה עומד בצד ומשתתף, או מתקרב לאזור ונוקש להשלוח, בדרך כלל הם מבניין את הרמז, אך בכל זאת אני בשיטה שאי אפשר להקפיד כל כך, עלינו לשמוח שאנשים מגיעים לבית הכנסת ומתפללים במניין, מה הנך רוצה שיימאס להם לבוא לבית הכנסת, זכותך לחלוק עלי אבל זו השיטה שלי.

אל תחשוב שאני דוגל בשיטה זו רק כלפי עניינים רוחניים, האמת שאני סבור כך גם לגבי נושאים גשמיים, אביא לך דוגמה אחת. ישנם המקפידים מאוד בנושא בריאות, כל מוצר הם בודקים בשבעים ושבע חקירות

ובדיקות, האם המוצר תואם עד הסוף עם כל כללי התזונה והבריאות התקינים, לעולם לא ירשו לעצמם איזה ממתק או משהו טעים, אם היו נוהגים בצורה זו כלפי עצמם בלבד זו חצי צרה, אך הם מרחיבים את מהלכם גם כלפי ילדיהם ואוסרים עליהם בהקפדה ואיומים לאכול בשום פנים אופן כל מוצר המכיל סוכר או שומן מעבר לכמות המותרת, הנושא דבוק בתודעתם באופן קיצוני ומוגזם, לדעתי הם גורמים לריאקציה שלילית הפוכה, הילד מחפש את החטיפים והממתקים בכל דרך אפשרית, מלבד מה שגורם לאווירה לא טובה בבית, אך נעזוב את זה עכשיו, בכל אופן זו השיטה שלי בכל עניין, אי אפשר להקפיד כל כך בשום נושא שהוא.

- הבנתי אותך שרוליק, בטרם אענה לך לגופו של עניין, רק הערה לשונית קצרה, אתה מתבטא בנוסח - זו השיטה שלי, אני סובר בשיטה, היית קורא לזה יותר 'גישה' 'הרגשה', או 'תחושה' ואסביר מדוע.

'שיטה' ניתן לכוונת לנושא מבוסס ומקובל מימי קדם מרבותינו הק' ומגדולי ישראל לדורותיה, הם יסדו שיטות בלימוד, בהלכה, בהשקפה, בהליכות חיים וכד', כיום נהיה מצב 'שכל' 'שטות' אומר דברי 'שטות' ולאחר שהוא חוזר עליהם שוב ושוב זה הופך לשיטה', כאילו מדובר במשהו יסודי ומבוסס, מה שאמרת אפשר לקרוא זאת, גישה לחיים לפני ראות עיניך, תחושות בטן, הרגשה אישית וכד', אל תיפגע על ההשוואה, לא התכוונתי לומר עליך שהנך שיטה ח'ו, קח את תוכן העניין, אבל לא זה העיקר מה שרציתי לומר.

לעצם הנושא שהעלית, אתחיל עם הנקודה השנייה בנושא הבריאות, אני מסכים אתך שאין ללכת בקיצוניות ובהקפדה כפי איך שהצגת זאת, אך יש את הדרך הממוצעת להסביר זאת בטוב טעם, את אט הדברים יכנסו ללב השומע, וגם כלפי האדם עצמו יש לנהוג בתבונה ובשכל, שלא יגרם לעצמו תסכול וסיבוכים נפשיים וכד'.

וכעת לנושא אכילת רגש בתפילה, ובמיוחד כלפי הנושא שהזכרתי קודם - השתיקה בתפילה, אין ספק שישנם נושאים ובעיקר לאלה הנוגעים לאידישקייט שאין להתפשר עליהם מכל וכל, כמוכן שאפשר להעיר בדרכי נועם ובסבלנות, בעצמך ציינת לפני מספר דקות שכן נוהג אני לעשות, אך ברור לי מעל כל ספק שאין לוותר על זה, גם אתה מבין שלא יתכן יהודי שומר תורה ומצוות יוותר על הלכה אחת בהלכות שבת או בהלכות כשרות וכד', אלא שבאלה הורגלת מילדות שאין להתפשר עליהם, ובענייני התפילה עדיין לא הורגלת.

באשר לעצם הגישה שצינת, שיש להתנהג בסובלנות וברוח טובה כלפי כל נושא, לא אתווכח על כך, אך כפי הידוע לי, גם אלה הנוקטים כך, מרבים לדבר גבוהה גבוהה, אך כשמגיע לנושאים שנוגע אליהם לפי דעתם, אינם נוהגים כל כך בסובלנות.... על כגון זה נאמר 'גמ' 'דבר'.

שמוליק שיינגולד ושרוליק פיינזילבר הגיעו לביתו המשוּפָּץ והמחודש של שרוליק, שמוליק הבחין מיד בדלת החדשה והיקרה, עליה התנוסס שלט מפואר 'משפחת פיינזילבר', שרוליק פתח את הדלת והזמין את ידידו להיכנס, הפאר וההדר בקעו מכל פינה, ניכר היטב כי שרוליק השקיע בשיפוץ ממוון רב ומחשבה מרובה עד לפרטי פרטים, שמוליק הביע התפעלות גבוהה מכל הגולה לגד עיניו, שרוליק התצלל - האמת כי חשבתי להזמין אותך לקבוע מזווה ורציתי לכבד גם את אבא שלי, אולם הרב ששאלתי אותו סובר וכך פסק לי שעדיף שאקבע אותם בעצמי מיד 'מצווה בו יותר מבשלוח', שרוליק מזג לחברו כוס מיץ קר - 'הכנס נא את הברכה לבית'.

בוא ואראה לך גם את יתר החדרים, הסלון, חדרי השינה, המטבח החדש, תראה את הריהוט המפואר, אם כבר קונים חדש יש להשקיע את המיטב, גם באיכות גבוהה וגם מבחינת עיצוב שיחיה פיה ומרהיב עין, לדעתי יש כאן גם פן חינוכי ושמיירה על הילדים, כשהילד מרגיש נוח ונעים בבית, הוא פחות יחפש הנאות ופנינים מחוץ לבית, אין צורך להרחיב כמה יש לחשוש כשהילדים שוהים מחוץ לבית ובמיוחד בדרך שלנו.

בעוד שמוליק מתבונן בנברשת היקרה ובכיסאות ההדורים מחופים בעור אמיתי יקר, לפתע נשמעה צווחת אימים - 'יענקי...!!! מה אתה עושה?...?' שמוליק נבהל ברגע הראשון, הוא לא קלט מאין נשמעו קולות הזעקה האימים, רק לאחר מספר שניות תפס כי מקור הצעקות הוא לא מאשר שרוליק, מעולם לא שמע את שרוליק בטונים גבוהים כל כך, בוודאי קרה משהו חמור, כנראה הוא זקוק לעזרה דחופה.

עד מהרה התברר מה קרה.... יענקי הקטן בן השנתיים טיפס וקיפץ להנאתו על הספה החדשה בעודם עוסקו, שרוליק המשיך לגעור ביענקי המבוהל - כמה פעמים אני צריך לומר לך.... לא שמעת שאבא לא מרשה לרלית על הספה עם געליים? התגובה לא אחורה להגיע - הפעוט האומלל פרץ בבכי, השתדל על הרצפה מילל וזוכה.

נראה כי מנת הייסורים של שרוליק עדיין לא באה אל קצה, בעודו פונה לחדר הסמוך הבחין שרוליק מבחמני שוקולד 'מקשטים' את הריצוף הבוהק, הקיר שאך מקרוב נצבע בצבע בהיר וזר, חן מבחמני שוקולד, על פניו ניכרים סימני אצבעות ידיים קטנות מרוחות בצבע חום כהה, לא לקח זמן רב לשרוליק להבחין כי מקו ה'פשע החמור' נובע מידיו המוכתמות של מושיב בן השנה, מושיב הקטן אכל להנאות לחמניה מרוחה בשוקולד, על פניו היו ניכרים היטב סימני הריקות, הדביק והכהה, בעת האכילה הושלכו פיסות לחם קטנות על המרצפות המבריקות, מידו הקטנות שהיו שותפים מלאים לארוחה הדשנה, טיילו כעת בניחותא על הקיר הבוהק שחודש לפני זמן קצר.

שרוליק לא ידע את נפשו, כה הרבה עבד על זה, כל כך הרבה השקיע, כל כך הרבה עמל, והנה ברגע אחד שחוסר שמירה וזהירות החלום ממנפץ לגד עיניו, שרוליק נחפז בבהלה עד שמצא את בתו הגדולה בת השלוש עשרה רכונה על מחברתיה ועל שיעורי הבית, פנה אליה בקול נידח וזועם.

- אסתי...!!! אתה פה?...? כמה פעמים כבר אמרתי לך, אני מאוד מעריך שאת מטפלת

מצוות תוכחה - מצווה לא פשוטה כלל ודי מורכבת, כבר אמרו חז"ל 'כשם שמצווה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצווה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע', עוד אמרו 'תניא א"ר טרפון תמה אני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה אם אמר לו טול קיסם מבין עיניך אמר לו טול קורה מבין עיניך אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח'. לעומת זאת מתעוררת השאלה, וכי נעלמה כליל מצוה זו מתוכנו, האם נאמר כי אכן מצווה זו היא מהמצוות שאינם נוגעים בזמן הזה כלל, הלא מצווה זו אינה תלויה בזמן שישאר יושבין על אדמתו או בזמן שבית המקדש קיים, מצווה התוכחה אינה תלויה בסנהדרין היושבים בלשכת הגזית או רק בזמן שיד ישראל תקיפה.

זאת נאמר בבטחה מעל כל ספק, כי הידוע כי בכוח השפעתו על חבר טוב וידיד קרוב להיטיב את דרכיו, באופן שברור למוכיח כי השומע בין במפורש כי חברו דורש את טובתו, כאן לא נמלטה מצוות התוכחה, לבטח ומטלת החובה של האחד להאיר את עיני ידידו וקרובו, במצב זה נאמר 'כל מי שאפשר למחות אנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו', יתירה מזו, תבוא אף יודה לו על שהאיר את עיניו, כאלה במדויק, הם שני הידידים הוותיקים שמוליק שיינגולד ושרוליק פיינזילבר.

שמוליק ושרוליק בקשר אדוק במשך עשרות שנים, השניים למדו יחד באחת הישיבות הטובות והמפורסמות בחז"ל, תקופה קצרה לאחר נישואיהם בחרו שני החברים לעלות לארץ ישראל ולהתחיל בחיים חדשים בארץ הקודש, את מקום מגוריהם קבעו בסמיכות זה לזה, ועל אף שעברו עשרות שנים להסתגלותם ולהתערבותם בין תושבי השכונה, נשארו השניים נאמנים זה לזה באופן יוצא מן הכלל, הם קבעו לימוד יחד בחברותא יום יום, בכל עת מצוא עומדים בעזרה ותמיכה הדדית זה לזה.

סדר היום של שמוליק ושרוליק במתכונת די קבועה ומסודרת, נפתח בתפילה שחרית במניין הקבוע בבית המדרש השכונתי, יש לציין כי השניים דייקנים מאוד בזמנים, מגיעים כשעה לפני התפילה ללימוד משותף, מתפללי בית הכנסת אומרים כי אין צורך בשעון, בשעה שראים אותם נכנסים לבית הכנסת יודעים מה השעה כעת, לאחר התפילה צועדים שניהם יחדיו לעבר ביתם בשיתוף רעים, במשך היום פונה איש איש לדרכו ולמקום עבודתו, בשעות הערב שוב קובעים הם לימוד בחברותא, והפעם בבית לסירוגין, היום בביתו של שמוליק שיינגולד ולמחרת בביתו של שרוליק פיינזילבר.

לפני פרק זמן סיפר שרוליק לשמוליק כי בדעתו לשפץ את דירתו, מאז שעברתי לגור בארץ ישראל נאלצתי במעט את עיצי הדירה והריהוט, קיבלתי דירה ישנה אך סבירה, הריהוט וכלי הבית היו לאחר ניצול של שנים ארוכות אולם עדיין היו ברי שימוש, באותה עת לא היה באפשרותי לשפץ או להחליף, גם אם לא הרגשתי לגמרי נוח במצב זה, חשבתי לעצמי כי בחרתי לגור בארץ ישראל, אשלים מחיר זה בתמורה ליישובת ארץ ישראל, הלא אמרו חז"ל ארץ ישראל נקנית בייסורים, שתיהא אי נוחות זו לתלף לייסורים אחרים, לשבח עובדו, תחי' יאמר כי הבינה וקיבלה את הדברים כמו שהם ולא דרשה ממני יותר, אולם כעת לאחר שנים הריהוט הישן התבלה עוד יותר, גם הדירה זקוקה לשיפוץ יסודי טוב, ברוך ה' כעת גם המצב הכספי השתפר בחסדי השי"ת, שוחחתי על כך בביתנו לאחרונה והחלטנו לצאת לשיפוץ רציני, חידוש הדירה והחלפת כל הריהוט.

שמוליק שמח מאוד לשמוע על ההרחבה בבית ידידו הקרוב, הציע כמה הצעות והעביר לו מידע בנושא, מוכרים לו קבלנים רציניים שעושים מלאכתם נאמנה ואינם מפריזים במחיר, שמוליק הציע גם היכן כדאי לקנות ריהוט וכלי בית מפוארים במחירים טובים - 'גם אנחנו קנינו שם לפני כמה שנים ואנו מרוצים מאוד'.

לאחר כמה שבועות הסתיימה המלאכה, שרוליק היה מרוצה מאוד והודה לשמוליק על הסיוע ועל ההצעות המועילות.

- 'אשמח להזמין לראות מקרוב את ביתי החדש', הלוא יש לך חלק בזה וכדאי שתראה זאת בעיניך, בנוסף ישנם עדיין כמה פרטים שרציתי להתייעץ אתך, היכן להעמיד אביזרים וכלי בית מוסריים ועוד.

- כרצונך, אשתדל לסייע לך תמיד בשמחה, מצדי יהיה נוח באחד הימים בשבוע הבא, יהיה לי יום פנוי, במקום העבודה שלי מסדרים מחדש את המקום, כך שיש לי יום חופש.

ביום שנקבע אחר הצהריים, צעדו שני החברים ברוגע לעבר ביתו של שרוליק, 'חבתי' לצלל את ההזדמנות - 'הפר שמוליק את השתיקה, זמן רב שרציתי להעלות את הנושא ולא מצאתי שעת הכושר לכך, האמת שבכל יום צועדים אנו במסלול זה, מחליפים בקושי מילה ושתיים, אך אין זה הזמן הנאות לשיחה ממושכת, שנינו ממהרים איש איש לדרכו, בשעות הערב קבענו שעת לימוד ואינני רוצה לקמץ מאותה שעה של תענוג רוחני עילאי, כך יצא שדחית את הנושא מיום ליום, היום זו הזדמנות טובה, הזמן לפנינו, איננו ממהרים לשום מקום.

אין צורך להדגיש כי כל מה שאומר לך נובע אך ורק מתוך כוונה טובה, ללא שום צל של הקנטה או התרסה חילוה, זה הקו בינינו כשיש מה להעיר מעירים, על מנת לתקן לשפר ולייעל.

שמתי לב כמה פעמים לכמה נקודות שלדעתי טעונות תיקון ושיפור בדחיפות, אומנם אתה מגיע בכל יום בבוקר ללימוד בצוותא לפני התפילה, אך בסיום הלימוד הנך יוצא ומתעכב, לפעמים מתאספים כמה מחברים בחדר הקפה ומעלים כל מיני נושאים 'דחופים' וחדשות העומדים על הפרק, התוצאה הפשוטה שהנך מאחר בקביעות, עד שהנך מניח תפילין ואוחים רק קרוב לברוך 'והרבה פעמים גם לאחר מכן, האם אכן אין זמן לאותן שישות 'דחופות ויקרות' רק בשעה זו על חשבון התפילה, זו נקודה אחת.

אך בעיקר מה שרציתי להעיר לך, אם בעניין הקודם זה נוגע אליך בלבד, נקודה זו נוגעת גם לאחרים וזה מפריע מאוד - השיחה בשעת התפילה, הן בשעה שהציבור מתפללים, פסוקי דמזמרה, ברכות קרי"ש, לא פעם זה קורה לצערי גם באמצע חזרת הש"ץ אך אמרית קדיש, אתה הרי יודע שזה חמור מאוד, לשבחך יאמר שאם מעירים לך אתה משתתק על אתר, אך לאחר יום או יומיים זה קורה שוב.

שרוליק יקיר, אני חושב שכעת היא ההזדמנות, כעת לאחר ששיפצת את הדירה, אתה מרגיש במיוחד מה ההבדל בין דירה מוזנחת וישנה למקום מגורים משופץ וחדש, הבדל שמייס וארץ, כמו כן מן הראוי שתעשה שיפוץ רציני בכל עבודת התפילה, גם כאן לאחר שתעשה את התיקון ושיפוץ, תרגיש ותחוש את ההבדל העצום.

- תודה לך שמוליק על תשומת הלב וההצעה, ברור לי לחלוטין שאין בכוונתך להציק או להטריד חס ושלום, אך רוק לטובתך, אקח את הדברים לתשומת לבי ואשקול את הצעתך, אך אם העלית את הנושא, הרשה לי גם להעיר משהו מזווית עיני.

לדעתי, לפי ראות עיני, במיוחד בדרך האחרון בשנים אלו, לא ניתן להקפיד כל כך על כל דבר ודבר, אנשים היום לא מסוגלים לעמוד בהקפדה יתירה כמו שהיו רגילים בדורות העבר, הדקדוקים וההקפדות הרבים גורמות לרבים לעזוב את הכל, נמאס להם והם פורקים מעליהם עול תורה ומצוות לגמרי, אני רואה איך אתה משתיק את המושחחים בעיניך, אציין לשבח

אמונה ובטחון...

לא פעם ולא פעמיים ניסה בצלאל לשלל את איתמר להימנע ולחדול כליל מאותם מכשירים טמאים ו"כשרים", כלים המשחיתים שגאסו והקעו בתוקף ע"גדולי הדור זצ"ל ושל"ט א.

זמן רב מתקשה איתמר בפרנסתו ומחפש מקור מחייה עבורו ובני משפחתו הברוכה כ"י, על אף שמקור פרנסתו עדיין אין לו, אך אתה צורך פרנסה... ישי ויש במשך שעות רבות שקוע ב'כלי', ללא יכולת שחרור, גם בתפילה מחובר הוא למכשיר בכל רגע, לאחר שנוף רבות ע"י המתפללים, מציב את המכשיר על 'שקט', אך איתמר מביט מעת לעת, שמא באותו רגע הגיעה 'ידיעה דחופה', יש לו צורך דחוף לדעת מיד מה קורה, כבר העיר לו אחד שבמשך תפילה שחירת אחת עד שמוע' הציע במכשיר יותר משלשים פעמים.

כל השכנועים, כל השידולים שבצלאל מנסה להשמיע מפעם לפעם לאיתמר נופלים על אוזניים ערלות, לדאבונו, איתמר שקוע עמוק עמוק בבוי.

דרוש עובד נמרץ חנות לפירות וידקות שכונתית - הכריז השלט, זה נראה היה די מתאים בעיני איתמר, התקשר למספר הטלפון הרישום וקבע פגישה עם בעל המקום.

איתמר מצא חן בעיני בעל החנות הר"ר יום טוב גרינצייג, איתמר נראה פעיל ואינטנסיבי, גם בעיני איתמר נראו הדברים, הצעת המשכורת השביעה רצון, מצד השניים נראה כי אפשר לקבוע חוזה עבודה. הסכם העבודה כמעט ונחתם סופי, לפני החתימה הציב ר"ר יום טוב תנאי ברור - 'כל עובדי החנות, גם כאן, גם בחנויות נוספות שיש לי בעיר, מתחייבים שאין להם טלפון הנקרא 'חכם' וכל שם וחתימה דאית להו וחילופיהן ודומיהן'.

זאת משתי סיבות, ראשית, העבודה דורשת פעילות זמינה בכל רגע נתון, סידור אספקה, שירות יעיל לקונים ועוד, מניסיון העבר, אלה שיש להם מכשיר כזה, מפחיתים אחוזים גבוהים מפעילותם, בדוקומנט. היו שרצו להתחייב להניח את המכשיר בביתם ולא להביאו למקום העבודה, גם זאת איני מוכן וזאת מחמת הסיבה השנייה - עבור הפקת תוצרת עבודה יעילה, על העובדים להיות יראי שמים, בלתי אפשרי לעקוב במדויק אחר מעשיהם, דיוק בזמנים, התייחסות נאותה ללקוחות, אם לא מעלימים סחורה, דיווח נכון ומדויק ועוד ועוד, לדעתי קשה מאוד לקחת אחריות על עשיית המלאכה בנאמנות לאלה השקועים במכשירים אלה, אומנם אני מוכן להתפשר על מי שהחזיק עד עתה, אם כעת יתנתק ממכשירו או לחלופין, זה מוכיח במידת מה את רצינותו, ראיתי שאני מציע משכורת גבוהה למי שעומד בתנאים, אך התנודות מוחלטות מכל אותם כלים, אצלי זה קו אדום, בלתי מתפשר.

איתמר השיב ששקול את העניין, כשתהיה לו תשובה החלטית בנושא הוא ישוב.

איתמר לא חזר...

כשבצלאל שמע את פרטי הסיפור נזף חמורות באיתמר - אינני מבין אותך, מציעים לך זהב ואתה דוחה זאת בשני ידיים, גם עבודה לאקשה במיוחד, גם קרוב לביתך, גם הכנסתך מרווחת, מה הסיבה שאינך קופץ על ההצעה, חולשה אחלית וקושי להתנתק מאותו מכשיר סכל, עד היום ניסיתי לשכנע אותך ולא קיבלת, אולם כעת...? מה לא עושה האדם לצורך כלכלתו וכלכלת בני ביתו, הוא יש פה צורך פרנסה.... אתה צודק בצלאל, זה נכון שאני מתקשה כבר זמן ארוך בהבאת פרנסה לביתי, אבל יותר קשה לי להתנתק, אני מאמין בלב שלב שהרבה דרכים לקיום, אני מעתיק ומפציר בכל יום מהו והמפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, אני בטוח ומאמין באמונה שלימה, שהקב"ה יכול להעניק לי פרנסה ברחמיים אם ממקום אחר....

כספרים מבאר שהמראית פ'ה ולעשות כנגד רצונו יתברך היא סתירה מוחלטת למידת הביטחון, זה לשונו של בעל 'חובת הלבבות' (שער הביטחון פרק ג') 'אֲבִל מִי שִׁבְּחָטָו עַל הַבּוֹרָא וְהוּא מְמַדָּה אוֹתוֹ, כַּמָּה הוּא סָכַל וְכַמָּה דִּמְיוֹ חֲלָשָׁה וְהַכְרָתוֹ, ... מִי שֶׁעָבַר עַל חֻקֵּי הָאֱלֹקִים וּמִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר יָדַע וְהֵעִיד עֲלֵיהֶם, שֶׁתִּהְיֶה תוֹחֶלֶת הַבּוֹטָח עָלָיו נִכְבָּה כִּשְׂמִירָתוֹ, וְלֹא יִהְיֶה רָאוּי לְהִקְרָא בְּשֵׁם בּוֹטָח בְּאֱלֹקִים'.

שורות אלו נכתבים תוך כדי ימי מלחמה, בתקופה כי עד שיבואו הדברים לעיני הקורא ישרור השקט והשלוה בארצנו הקדושה, בימים אלה אויבי ישראל משלחים חיצים ובליסטראות לחבל ולפגוע בעם הישוב בציון ה' ה' ה' ה' העם יחרד לשמע קול תרועה במחנה העולה והיורד, כדבר הנביא עמוס 'אם יתקע שופר בעיר וְעָם יִסְעוּ אֶת הָאֵלֹהִים, פִּירוֹשׁ הַדְּבָרִים - אם יתקע, בעת המלחמה מעמידים הצופה לראות אם בא האויב וכאשר יבוא יתקע בשופר להזהיר את העם ואמר האם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אלא בודאי לא יחרדו (מצודות דוד - עמנוס ג' ו').

בפרק זה מתעורר במיוחד עניין האמונה והבטחון בהש"ת, שיושיענו במהרה ויגן בעדנו מכל צער ונזק, מכל צרה וצוקה, מכל חולי ומכאוב, בגוף בנפש ובממון, המחשבות עולות ומתעוררות לחקור ולפשפש אותה מיד יש לתקן ולהתחזק בשעה זו, אין בלבנו ואין בידנו את הכוח והסמכות להורות לרבים, עישה כל אחד בעצת רבותיו, לא באנו להתיימר ולחדש, אך את דברי רבותינו הק' מדורות הקודמים ז"ע המובאים לנו, זאת נעתיק.

הם אמרו והמליצו ע"פ מקרא שכתבו: ה' יִלָּחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּ, ה' ילחם בעדנו - כש'אֲתֶם תִּחְרְשׁוּ' בשעת התפילה.

כאסמכתא לדבריהם הק' 'ניתן לצרף את דברי תרגום יונתן בן עוזיאל לפסוק זה: 'אָמַר לְהוֹן מִשָּׁה שְׁתוּקוֹ וְהָבִי יִקְרָא וְהוֹשִׁיבָהָא וְדוֹמְמוֹ לְאֶלְקִסְנָה', הרי מפורש שאמר להם משה רבינו לשתוק בעת שמשבחים ומתפללים לאלוקים.

לעת הזאת שאין כוחנו אלא בפה, נושאים אנו עינינו למרום שיתקבלו תפילותינו לרצון ולרחמים מרובים על שארית ישראל היושע מפחד אויב ומכל מבקשי נפשנו, הוא לבטח נגיש תפילות זכות ונקיות מכל רב ומכל דבר המטייל שמץ ודופי ח' ובתפילה.

בשעה זו אשר שמד אחד ב'יהודי כואב ודואב על כל בער ונזק בגוף ובנפש ובממון של כל איש ישראל באשר הוא, מאידך גיסא מתרומם ומתורנן נפש כל חי לראות במוחש בעיני בשר את הניסים והנפלאות הרבים הפוקדים אותנו דבר יום ביומו, הלב מתעורר ושואל במה נוכל להשיב במידת מה לאבינו אב הרחמן המרחם עלינו?

כך ביארו את הפסוק בתחילת פרשת היראה: וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה ה' אֱלֹקֶיךָ שְׂאֵל מַעֲמֶךָ כִּי אִם לִירְאָה אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ וגו', מה הוא הדבר הישאר שאפשר לתת להקב"ה, ה' הוא אֵל אֲדֹקְדָתָה מִתְּנוּן לוֹ אוֹ מִה מִיָּדָה יָקָח', וכי ישנה אפשרות לתת לו דבר מה, הלא מלוא כל הארץ כבודו והכל שלו, ע"ז אומר לנו הקב"ה, את הדבר את אמת יכולים לתת לי כ'י אִם לִירְאָה אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ, כביכול זהו הדבר שאינו מצוי אצל הקב"ה, את זה נוכל לתת ולהעניק לו.

הפנייה הישירה מהקב"ה אלינו - 'וּמִקִּדְשֵׁי תִּירְאָה', לא נאמר 'מִקִּדְשֵׁי אֵלָּא 'וּמִקִּדְשֵׁי, שמוע על הדבר שלי, על מה שיקר וחושוב בעיני, רבינו הספורנו מפרש (סוף פר' בהר) 'וּמִקִּדְשֵׁי תִּירְאָה, הַמְקוֹמוֹת הַמִּקְדָּשִׁים בְּגִלּוֹת וְהֵם בְּתִי כְּנִסְיֹת וּבְתִי מִדְּרָשׁוֹת אֵף עַל פִּי שְׁחֹרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּאִמְרוֹ וְאַחֵי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מַעֲטָו וְאִמְרוּ לוֹ: (מגלה כט, א) אֵלֹהֵי בְּתִי כְּנִסְיֹת וּבְתִי מִדְּרָשׁוֹת:

פועלה פשוטה והלקח מתוך החלטה אמיצה וכנה, בכוחה להגן ולהושיע בעת מלחמה, ביכולתה להשיב במידת מה להש"ת על רוב רחמיו וחסדיו שעשה ועושה ויעשה עמנו, יהי' אֱלֹקֵינוּ עֲמָנוּ כְּאִשְׁרֵי הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אֵל יִעֲזָבֵנוּ וְאֵל יִשְׁעֵנוּ, לַהֲטוֹת לִבָּבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו.

ציידה לדרך

ובעמדו להתפלל לא יעמד אלא מתוך כבד ראש פרוש באימה והכנעה דתן אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבד ראש כדי שיינבע לבו למקום ותנאי אין עומדין להתפלל אלא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ודברים בטלים ולא מתוך כעס אלא מתוך שמחה ולכן נהגו לומר אשרי ופסוקי דמזמרה קלות תפלה כדי לעמוד לתפילה מתוך דברי שמחה של מצוה שעוסק ב'דברי תורה ותנאי אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלקח פסוקה שלא יהא לבו טרוד בה והינו נמי כמו מתוך שמחה שהתורה משמחתו דכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב. רבינו יעקב בעל הטורים י"ע (ויאמר הדילולא י"ב תמוז) טור אר"ח סי' צ"ג

במסירות באחים הקטנים, מאכילה אותם ונותנת להם את מה שצריכים, כך את מסייעת לי ולאמא שעסוקה כעת במקום עבודתה, אבל יחד עם זה, תראי מה קורה כשאת לא משגיחה עליהם בשבע עיניים, יענקי מטפס על הספה היקרה, מושיב כבר הספיק לטנף את הקירות, קשה מאוד לנקות את מה שעשה, את הרי ידיעת שלא בא לנו בקלות לשפץ את הבית ולהחליף את הריהוט, הכל כדי שתהיה לכולנו הרגשה יערימה.

שמוליק ברח' מ'שדה הקרב' הווצנץ פנינה שקטה עד ששיגעון הרוחות, בשום אופן לא שמח לאיד, אך את המחשבות שעלו בראשו הוא לא יכול היה לדחות.

ה'מים יִדְבְּרוּ' שציינ בפני שרוליק אך לפני רבע שעה, הגיעו מהר משחשב, לא עברו חודשים ואף לא ימים ולא שעות, ה'שיטה' הסדורה בפיו של שרוליק משום מה מתפוגגת, הוא ימתין עוד כמה דקות עד יעבור זעם....

שרוליק נרגע מעט, פתאום נזכר שהביא אורח לביתו, ה'מראות הקשים' שראה הסיחו את דעתו מנוכחותו של ידידו שמוליק שהוזמן להתרשם מביתו המחודש, שרוליק הבחין בשמוליק, על פניו חיוך קל, שרוליק מכיר היטב את שמוליק במשך שנים רבות, החיוך על פני שמוליק אינו חיוך של לעג, אף לא חיוך של ניצחון, גם לא מבטא 'אמרת' לך', ההבעה באה לבטא תמימה ופליאה, הלא לפני זמן קצר הסביר לשמוליק בטוב טעם עד כמה אין להקפיד בקיצוניות יתירה על בני הבית, זה יכול לגרום אוירה עכורה וכו', מה קרה שלפתע התהפכו היוצרות, ההקפדה על הסדר והניקיון התגלתה במלוא עוצמתה ללא פשרות וללא ויתורים. שרוליק התצל על התקרית ואי הנעימות - אסביר לך גם את ההבדל בין שני התופעות.

אני חוזר שוב על מה שאמרתי, בדרך כלל אין לגלות הקפדה וקיצוניות בכל תחום, הן בנושא רוחני, אם מקפידים מדי הרבה עלולים לאבד את העיקר, גם בתחום הגשמי בנושא הבריות שעלה מקדום, אי אפשר לעמוד ולדרוש שלימות ובמיחוד במהזלות, זה יכול לגרום לנסיגה קיצונית לצד ההפוך, זו השיטה שלי, או תאמר לזה איני שרצה.

אולם כאן בגוגע לבית, אתה ידע כמה כסף השקעתי פה, שנים רבות אני מייחל להגיע לזה, כמה מחשבה ויגיעה השקעתי בכל פרט ופרט, הזמנתי את כל המוצרים באיכות גבוהה ומושלמת ביותר, כל זה עלול לרדת לטמיון בחוסר זהירות וברשלנות, וכי אפשר להבליג ולשתוק כשיקרה של שנים מתמוססת כנגד העיניים, מה עוד שאנשים באים לבקר, לראות ולהתרשם מאתך, איהו פנים יש לזה אם לא יראו את הכל מבהיק ומצוחצח, כאן לדעתי זה נושא יוצא מן הכלל.

על אף התגדרה המוסברת להפריד ולחלק בין הנושאים, שרוליק חש בבידור כי לא הצליח ממש לשכנע את ידידו שמוליק....

תכונות האדם ומידותיו, רבות ומגוונות המה, כל אחת ואחת מהן הוטבעו באדם בנפשו, נוצרו ונבראו שישתמש בהן האדם במשקל ובמידה נכונה, על כן ייקרא שמם - מידות.

אין באחת מהן שאפשר לומר שהיא פסולה ורעה לחלוטין, גם לא תימצא אחת מהן שהיא טובה וראויה בכל עת ובכל שעה, על האדם מוטלת החובה לנווט ולהטות את מידותיו לדרך הנכונה, אם ניקח לדוגמה את מידת הגאווה, בדרך כלל הפסוקה היא עד מאוד, מכל מקום יש לפעמים שחובת האדם להתנהג במידה זו - 'ויגבה לבו בדרכי ה'', לעומתה מידת החסד שלרוב היא רצויה, אך אם ייטיב עם הרשעים במקום שיש להדיחם ולהוקיעם, חטא גדול עשה, כך גם בכל מידות האדם, הם רצויות וברוכות כשהשימוש במידה טובה ונכונה, הם ראויים להידחות ואינם ראויים בשעה שנוטים לכיוון בלתי נאות.

כמו כן, מידת ההקפדה על דיוק ושלימות, תכונה של ההעמדה עד הסוף ללא פשרה או ויתור, תכונה המוטבעת אצל רוב בני האדם, השאלה היא אך ורק לאיזה צד הם מנוטים מידה זו, אם נבדוק בתחום זה, נראה שגם אותו מתפשר המוכן להבליג על רוב ענייניו, מכל מקום יש נושא מסוים שעומד לו בנפשו ואינו מוכן לקבל שום פשרה.

כאן נוכל לבדוק במידת מה את תכונת האדם ומהותו, יש המקפיד בהקפדה יתירה על ניקיון ביתו ושלימות חפציו, יש השומר על בריאות גופו ונפשו בהזירות יתירה ומופלגת, מאידך אצל אדם שעיניו מהות חייו הם חיי רוח, חיים שיש בהם יִרְאָתָה שמים ויִרְאָתָה חטא', ניכרת מידה זו כלפי בעניינים רוחניים, יקפיד בריאותו של על הפסוקה בלימוד, אינו מוכן להתפשר על חילול וזלזול כלשהו בתפילה, ישמור מכל משמר שלא לדבר אפילו שיחה קלה בשעת התפילה, בעניינים נושאים גשמיים אינו שם על לבו מאומה, העומד בצד שאינו חי באווירה רוחנית זו, משתומם ונדהם על ההקפדה היתירה, ייתכן שאף לועג על קיצוניות ועל ההקפדה החריפה כל כך, כיספי ויבאר טוב טעם שאף ללכת בדרך זו, אך אם ננסה לגעת אף במקצת בעניינים הנוגעים למהות נפשו, שם תתגלה מלוא עוזו ועוצמתו ללא פשרות, כמובן שסיביר בטוב טעם מדוע כאן הנושא שונה ויש לעמוד על כך בכל התוקף.

ידוע סיפור חז"ל (ברכות ס"א) בשעה שנתפס רבי עקיבא לבית האסורים מפני שהקהיל קהילות ולימד תורה ברבים, פפוס בן יהודה שאך ימים ספורים קודם לכן העיר לו על כך, נתפס גם הוא, כשנפגשו בבית האסורים קרא פפוס בפני רבי עקיבא - 'אֲשֶׁרְךָ רַבִּי עֲקִיבָא שִׁנְתָּפֶסֶתָ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה אוֹי לוֹ לְפָפּוֹס שִׁנְתָּפֶסֶתָ עַל דְּבָרֵי בְטִלִּים, פפוס הודה לרבי עקיבא שאם מכורח המציאות נוהגים בחוסר זהירות בחוקי המשטר והמלכות הקפדניים, הלא עדיף לעשות כך כלפי ענייני תורה ומצוות הנצחיים מאשר כדברים חולפים ועוברים. לענייננו נאמר, אשרי האדם המנצל את תכונותיו ואת מידותיו במידה טובה לענייני תורה ומצוות, אוי לו לאדם אם ינצל את תכונותיו ומידותיו לצורכי עצמו ותאוותיו.

את מידת הדיוק וההקפדה ללא פשרות וללא ויתורים, יקח נא לשמירה יתירה וזהירות שלא לדבר כלל בשעת התפילה מתחילת ועד סופה, ללא הוראות היתר ותירוצי טרק - 'כעת לא שעת התפילה ממש', דק הציבור החל להתפלל, אני עדיין לא התחלתי', דק מילה אחת, 'דחוף מאוד' ועוד נימוקים ותירוצים דחוקים או אמתלות ריקים מתוכן למיניהם.

אין בדברים אלו סתירה כלל למה שראוי בכל עת לנסות להעיר לזולת בדרך טובה ונעימה, בדרכי נועם ושלוש.

גיליון זה נתרם לזכותו של

מרן האדמו"ר מוויזניץ

רבי ישראל בן לאה אסתר שליט"א

לרפואה שלימה במהרה

יו"ל ע"י מערכת 'שומרי משמרת הקודש'

לחיזוק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה

הזכויות הרבות שמורות למעתיקים והמפיצים לזכות את הרבים

פקס: 03-6180410 • דוא"ר: shmh5775@gmail.com